

Ärlabadets bakgrund.

Redan 1966 då jag flyttade till Ärla hörde jag många som beklagade sig över att det var så långt till något bad, det var Eklången eller Borsten som gällde.

Förslag fanns att köra ned sand till Norrlången vid Hedemora, även att plasta in botten i Svanäsgropen, Grötfatet eller gropen vid Cementgjuteriet.

Men det skulle dröja ända till 1991 då jag av en slump såg att i det nedlagda grustaget stod lite vatten, vatten som jag då trodde var grundvatten, det var så det började, (genom ett misstag) Eftersom jag undervisar på Rekarne gymnasiums transporttekniska gren och har tillgång till grävmaskiner, hjullastare och lastbilar beslöt vi att förlägga vår utbildning till det blivande Ärlabadet.

Ärlabadet tillkom genom samarbete mellan Ärla Fastighetsförening och Rekarne gymnasiums elever och Börje Karlsson.

Så här såg det ut i oktober 1991 lite snö syns i botten i det gamla grustaget.

Vi fick börja med att köra bort 20 lass sopor till tippen, det nedlagda grustaget hade börjat användas som soptipp. Stig Runström fäller ett par tallar som står i soporna.

Våren 1992. Vi började med en provgrop och mycket riktigt vatten strömmade in men som det senare visade sig var det inte grundvatten utan ytvatten utan cirkulation.

Hösten 1992 Arbetet med badet har börjat med nya elever och en stor maskinpark.

Så kan det gå om man inte följer lärarens råd.(Se dagbok)
Ingen skada varken på föraren eller maskinen. Olyckan berodde på att marken var lös och skopan var höjd för högt upp.

Då det visade sig inte vara grundvatten måste vi installera en pump som tillförde grundvatten. Framdragning av ström till pumpen har utförts.

Vi hade inte hunnit avsluta arbetet förrän några tog sig ett provdopp. Grumligt var det men roligt hade ungdomarna

Här tillförs vattnet som kommer från 12 m djup, provtagningar som har utförts på badvattnet visar att det är det renaste som finns inom kommunen, det är drickbart.

Besökarnas antal växte så vi fick lov att göra en parkeringsplats till de badande.

Invigningen av badet. Många hade samlas, men de flesta tyckte att vattnet var för grumligt för att ta sig ett dopp. Jag förklarade att det skulle ta ett tag innan det klarnade.

1993. Anmälan till simskolan. 70 barn anmälde sig till den första simskolan i Ärla samhälle.

Simlärarna Johanna Hedfors och Lisa Sandberg hade många att hålla reda på.

Komundelsnämnden var på plats och överlämnar en gåva som tack för Ärlabadet.

Simskolan är slut för dagen , men ingen vill lämna vattnet.

1993. Kylan kom lagom till jul och Ärlabadet blev både isbana skid och pulkabacke.

Belysning fanns så det gick att åka även på kvällarna.

1996 Vi beslöt att göra en Beachvolleyplan i anslutning till badet, jag hann knappt få upp nätet förrän spelarna anlände.

Fullständig redovisning hur det gick till att få ett bad i Ärla. Denna skrift är hämtad ur Börjes dagbok.

Jan 91.

När jag såg att det stod lite vatten i det nedlagda grustaget och trodde att det var grundvatten började funderingarna på att göra ett bad, det var så det började genom ett misstag.

En provgrop 1.5 m djup gjordes av Rekarnegymsnasiet och vatten strömmar in och fyller gropen till 30 cm under mark.

9107 utförde markanläggningskontoret provborrning med följande resultat. Intill 2 meters djup grusig sand, därunder lös lera med sandinblandning mäktighet 4 meter, under denna nivå grus och sand till okänt djup. Provborrningen avbröts vid 12 meters djup.

Grundvattennivån i vattenförande morän har uppmätts till 41.55 motsvarande ca 6 meter under mark. Vattenförekomsten har även undersökts i leran resp i ovanföriggande sand och gruslager. Trycknivån i ytlagret har ställt in sig ca 30 cm under mark. I det senare fallet är mätningen troligen något trög varför trycknivån så småningom borde stiga ytterligare.

Slutsats.

Det egentliga grundvattenmagasinet i åsen ligger så djupt att en blivande badsjö knappast kan dra nytta av detta flöde. Däremot kommer man i kontakt med vatten vid schakt i det ytliga sand och gruslagret. Denna vattennivå är dock normalt avsevärt mer årstidsvarierande och nederbördsberoende än de stora vattenmagasin i åsarna. Genom att föreliggande undersökning endast utgör en punktinsats är det svårt att uttala sig om det ytliga magasinets utbredning.

Iakttagelser i områdets närhet tyder dock på ett relativt stort sammanhängande system.

Sammanfattningsvis bör det finnas förutsättningar att åstadkomma en vattenspegel i gropen.

Om kravet på en badsjö kan uppfyllas är dock oklart. Förslagsvis kan en provschakt ge ytterligare besked.

Nov 91.

Provschakt påbörjades av Rekarnegymsnasiet under nov 91. Efter att ha gjort en mindre provgrop ca 8 X 15 m och med ett djup på 1,7 m fortsatte arbetet med att återställa den mycket fula och nu nedlagda grustaget som hade lodräta väggar med stor rasrisk, stenar upp till 2 kubikmeter rasade från slänten.

För att få fyllnadsmassor till slänten har schakt utförts runt provgropen. Denna utfyllnad kommer att släntas alltefter arbetets fortskridande, likaså kommer en tippåla full med bildelar och annat bråte att återställas.

Hur det slutligen kommer att bli i gropen återstå att se.

Om cirkulationen på vattnet är otillräckligt kan man kanske slå ned ett rör till det nedre vattenförande lagret och tillföra färskvatten med en pump under badperioden.

Om alla försök till bad misslyckas får vi väl åstadkomma en lagun med några vilt växande buskar och näckrosor och platsen återgår till att vara en grillplats som den tidigare har varit.

För övrigt kan nu gropen användas till en mycket bra skid och pulkabacke om bara snön ville infinna sig.

Jan 92.

Vi har under januari fortsatt att slänta norra sidan av den nedlagda grusgropen. För att få schaktmassor till släntningen har vi schaktat runt vattenytan på den sydvästra sidan. Vi har även kört 8 lass med lera från Ekebygropen till slänten för att kunna få en bärande yta att köra på när vi skall högt upp i slänten. Som returlass har vi tagit sand till Ekebygropen för avjämning av garageplan.

Vi har tagit bort det mesta av bildelar och annat bråte i den påbörjade soptippen, vi har sedan fyllt den med schaktmassor, några stubbar återstår att köra bort.

Frågor om badet ställda till Ärla fastighetsägarförening vid möte Ärla skolas matsal.

1. Får vi med schaktmassor från badgropen fylla ut mindre gropar och andra ojämnheter ovanför det nedlagda grustaget för att åstadkomma en jämn och fin skid och
2. pulkabacke?.....
- 2.Hur djupt är det önskvärt att badet blir?.....
3. Hur stor yta är det önskvärt att djupdelen blir?.....
- 4.En grundare del planeras från djupdelen mot infarten öster ut, hur stor yta är det önskvärt att den delen blir?.....
5. En sandstrand avslutar den grundare delen, hur stor bör den ytan vara?.....
6. Skall sluttningarna runt badet besås med gräs?.....
7. Om det är för dålig cirkulation i vattnet, vilka av följande alternativ är då lämpligast?
  - a. Tillföra vatten från det underliggande vattenmagasinet, vi får då slå ned ett rör och pumpa upp vatten under badperioden.
  - b. Pumpa vattnet från badet upp till en lämplig punkt för att det skall rinna tillbaka och renas genom åsen.

Svar på ovanstående frågor önskas så vi kan planera för fortsatt schakt, ring gärna och kom med förslag till Börje Karlsson Tel: 016 70404.

PS. Inga förslag inkom.

Feb 92.

Under februari har vi fortsatt med schakten runt vattenytan och släntningen väster ut. Schaktmassorna har vi försökt få upp på norra sidan av gropen, tyvärr har inte vädret på vår sida, vi hade önskat något kallare väder, vi har haft stora problem med att komma upp på grund av att schaktmassorna inte packar sig så att de går att köra på. Sista dagarna har vi börjat schakta ur den djupare delen av badet.

För att kunna få en bra botten funderar vi på att pumpa gropen tom, för att sedan gå ned och utföra den sista schakten i djupdelen och sedan avsluta den grundare delen.

Tillflödet på vatten har vi uppskattat till ca 1500 liter per timma.

För att kunna pumpa ur vattnet fodras att vi får hyra en pump någon vecka.

Finns det pengar till detta?

Mars 92.

Under mars månad har vi utökat provgropen en del, vi har fått hjälp av Ärla brandkår att pumpa gropen tom, det tog 2,5 tim med brandkårens två stora sprutor.

Brandkillarna ställde upp och jobbade över för att få gropen tömd, kl 21.00 den 17 mars fick vi se botten för första gången, den var som vi hade väntat mycket ojämn.

Nästa dag hade det runnit till ca 25000 liter, vi har lånat två kraftiga pumpar för att åter tömma gropen, vi gick sedan ner med grävmaskinen och schaktade botten jämn, vi räknar

med att det skall bli ca 2,3 m djupt på den djupaste delen som är 25 x 7 meter.

Vi har sedan schaktat den grundare delen, den storlek som gropen nu har får räcka som prov. Schaktmassorna har vi försökt få upp i slänten, men det har varit väldigt svårt beroende på det varma vädret, vi får flytta dessa schaktmassor senare när det har torkat upp.

Vi har kört stubbar gamla bilar och annat bråte från den tidigare använda tippen, den var betydligt större än den såg ut att vara från början.

Rickard Hellström som svarade för pumpningen påstod att han hade hittat GULD, i botten på en hink hade han faktiskt någonting som såg ut som små guldskor.

(Han får skynda sig att muta in området om där finns större mängder.)

Vi väntar nu på att vattnet skall stiga ytterligare, men det tar tid, gropen är nu ganska stor.

Vi har fått problem med den fina lera som finns i sanden, den lägger sig i ett tunt lager på botten, men rörs upp om man går på den och grumlar till vattnet.

För att få bort den får vi nog pumpa ur badet några gånger.

April 92.

Den 1 april hände det som jag i 10 år på Rekarne gymnasiet hade räknat med förr eller senare skulle hända, att en elev skulle lägga en maskin på taket, detta beroende på att marken var lös under ena sidan och att eleven hade skopan fylld, svängde kraftigt samtidigt som han hade skopan för högt upp.

Normalt skall inga skador uppstå om eleven har dörrarna stängda, vilket inte nu heller inträffade som tur var.

Maskinen klarade sig också utan skador, det var bara att fylla på ny olja och köra vidare.

Eleverna fick dock en tankeställare och samtliga kommer nog att vara extra försiktiga.

Vi arbetar nu med att planera ut de schaktmassor som tidigare var för blöta att arbeta i.

Snön kom natten till den 2 april och satte stopp för fortsatt arbete i slänten.

Den 8 april lånade jag en kompressor och en sponthammare av Kranmo

(helt gratis) för att slå ned ett rör till grundvattnet, röret är 12 meter och vattennivån ligger 5 m ned.

Vi har försökt att få upp vatten, men pumpen klarar inte att dra vattnet från så stort djup.

För att åstadkomma detta måste vi schakta ett djupare hål och sätta ned några brunnringar, frågan är om vi skall göra detta, eller avvakta och se vad som händer i sommar utan tillflöde av grundvatten.

Maj 92.

Vi har nu schaktat och satt brunnringar, brunnen är nu 5 meter djup, vi har kopplat in en pump som pumpar ca 50 minutlitrer, vattnet kommer från ca 12 meters djup och har en temperatur på 8 grader (burr) För att höja temperaturen på vattnet har jag satt dit en stril så att vattnet sprutar högt upp i luften.

Vattendjupet ökar med flera cm varje dygn och är nu närmare 3 meter utanför bryggan.

Vattnet är fortfarande grumligt av den lera som finns på botten.

De badandes antal ökar för varje dag som går. Det fina vädret gör att många tar sig ett kvällsdopp.

Juni 92

Nu är badet i full gång, idrottsföreningar, förskolor, Hällbergabor och Ärlabor använder nu badet flitigt.

Det fina vädret har gjort att vattnet håller 22-24 grader och beroende på att det ligger så centralt åker många ner och badar 2-3 gånger varje dag.

Det har spritt sig att vattnet är det renaste som finns inom kommunen, och

kommundelsnämnden har börjat reagera. En gammal toalettur som hittades bakom Balsta loge har fått tjänstgöra den här sommaren som nödutrustning för de behövande.

Om det blir möjligt att fortsätta med schaktarbeten under vintern 92-93 skall vi försöka att snygga upp runt den södra sidan av badet, önskvärt vore att kunna lägga ned en slang till slänten på norra sidan för att där göra en liten bäck för att värma upp det vatten som pumpas upp från djupet, vi kan väl inte hoppas på en lika fin sommar som den i år.

Gräsfrö till slänterna har Esko Raita (Solberga) lovat att bjuda på.

Nov 92.

Under november har vi åter förlagt utbildningen till badet i Ärla.

Det har visat sig att eleverna får en mycket bättre utbildning när det är verkliga förhållande att arbeta med.

Ett önskemål har varit att utöka badet så att en simskola kunde anordnas där.

Vi har fällt en del träd som stod för nära och skuggade och skräpade ned vattnet.

Vi har schaktat ytterligare några meter åt söder och fyllt på uppe i backen för att få en bra lutning på skidbacken.

Dec 92.

Under december har vi schaktat bort en del sopor från ett område nordväst om sandplan. Märkligt att folk kastar sopor i skogen och så nära en idrottsanläggning.

Vi har fyllt ut groparna och planerat ut området så den kan användas till parkeringsplats till de badande.

Eftersom schaktmassorna innehöll en del stora tjälklumpar återstår en del arbete när tjälen har gott ur marken.

Jan 93.

Vi har under januari schaktat bort den lera som var ett problem under badperioden 92, vi har ersatt den med ett gruslager som nästan är rent från lera, vi får hoppas att det blir bra.

För att se om vi kunde utöka badet åt söder har vi gjort en provschakt, vi fick bekräftat att vi kunde utöka djupdelen 10 m åt söder medan den grundare delen inte kunde utökas då vi kommer på ett grovt gruslager som skulle dränera badet.

För att kunna schakta ur djupdelen har vi lånat en pump av Skanska (helt gratis). Vi har pumpat badet tomt 6 gånger.

Det visade sig att för varje gång vi pumpade torrt tog det längre och längre tid att fylla badet. Badet har nu en vattenspegel på 1600 kvadratmeter.

Feb 93.

Ett önskemål från de badande har varit att få en plan yta att vara på i anslutning till den grundare delen, vi har grovschaktat den ytan men trots en mycket varm vinter har tjälen gått ned och omöjliggjort att vi kunnat få rätt höjd på denna plan, (vi får göra klart under våren).

Den 13 februari började vi fylla på vatten, vi har hjälpt det naturliga flödet med grundvatten för att till sportlovet få en bra is att åka på, tyvärr roar sig en del ungdomar med att kasta ut sten och sand på isen så det blir inget åka av.

Vi avbryter nu utbildningen vid badet och återkommer när tjälen har gått ur marken.

April 93.

Vi har startat med finjusteringen av slänterna för att kunna så gräs. I Ekebygropen har jag hittat kasserade bord och bänkar som vi har fraktat till badet och grävt ned, det var cementklumpar fastgjutna på benen så det var bara att gräva ned, det var snart fixat.

Det har nu börjat röra på sig i kommundelsnämnden vi har blivit lovande en badbrygga och omklädningshytt.

Det har även blivit bestämt att det skall bli en simskola i Ärlabadet i sommar.

Arbetet med att iordningställa en parkeringsplats väster om sandplan har slutförts.

Det varma vädret under april har gjort att de första modiga har börjat bada, detta skedde den 23 april.

Maj 93.

Vi börjar nu att bli färdiga med badet, allt ser bra ut, de badandes antal stiger för varje dag (natt). Vingåkers OK var de första som hade träningsläger vid Åsborgen 7-9 maj och utnyttjade badet. 17 maj hämtade Rekarne gymnasiet badbryggan i Hedemora som kommundelsnämnden hade skänkt.

Juni 93.

Vattenprov som har tagits vid flera tillfällen visar att vattnet är det renaste som går att mäta, vattentemperaturen är bara 15 grader den 15 juni beroende på den kalla väderleken, men trots det startade simskolan den 14 juni med 70 barn anmälda. Vattnet är nu så klart att man kan se 2 meter djupt.

Så sent som maj 93 fick jag besök av en person från miljöförvaltningen som hade synpunkter på strukturen på vattnet som läckte från badet ned till grundvattnet.

När jag berättade för honom att vattnet i badet var drickbart och att det rinner genom 6 meter grus innan det åter hamnar i grundvattnet lät han sig nöjas.

Vaktmästarna vid Åsborgen har släppt i 30 abborrar som äter sig feta på grodyngel.

Målet är nu uppnått att få ett bad i Ärla, jag avslutar härmed mina anteckningar om badets tillkomst.

Ett stort tack till Jonny Fransson som särskilt under den första tiden tog kontakt med olika myndigheter så vi lyckades komma igång med den så kallade provgropen.

Att denna grop sedan växte till ett bad hade nog ingen myndighet fattat förrän det var försent. Börje Karlsson.

Vad har hänt sedan?

Senare har 2 försök gjorts för att få fram mer vatten för att också kunna göra snö till skidspåren med en snökanon men båda Brunnsborningsföretagen misslyckades, det första drev ner ett 160 mm rör alldeles intill vårt nedslagna 2 tums rör som sedan avslutades på samma nivå som vårt rör av okänd anledning.

Det andra Brunnsborningsföretaget provade på flera ställen men körde fast borrharna i olika gruslager och gav upp.

Dett är vad jag kommer ihåg.

Börje Karlsson